

Дмитро Суржиков:

«Не намагаюся когось здивувати»

Актор Дмитро Суржиков

Розмову веде Лілія Бондарчук

– Дмитре, вистава «Украдене щастя» з репертуару майстерні «Сузір'я», у якій ви граєте Миколу Задорожного, народилася під час вашого навчання в театральному університеті, чи не так?

– Так, це студентська робота. Коли акторський і режисерський курси навчалися разом (наші майстри: Микола Миколайович Рушковський і Володимир Миколайович Судьїн), ми із Сергієм Стрельниковим, Катериною Кістеню та Андрієм Білоусом, який тоді опановував режисуру, показали «Украдене щастя» як курсову роботу. Викладачі порадили, щоб ми й надалі працювати над цим матеріалом, так «Украдене щастя» стало дипломною роботою. Закінчивши навчання, ми потрапили в кількамісячну паузу. Згодом відновили виставу на сцені «Сузір'я» (прем'єра відбулася 27 жовтня 2004 року). Однак і тут показуємо її нечасто: востаннє це було навесні 2008-го. І якщо в перші роки Михайла грав Сергій Стрельников, то з 2006-го – Андрій Білоус.

– Андрій як режисер обрав для ілюстрації «Украденого щастя» не 60–70-ті роки ХІХ століття, зазначені Іваном Франком, а 1930-ті. Чи не ускладнило роботу над образом Миколи часове тло, пов'язане з роками репресій?

– Константа любовного трикутника Микола – Ганна – Михайло – позачасова. Ми ж за її допомогою розповідаємо про часи, коли інтелігенцію, культурний прошарок суспільства (особистість зокрема) знищували свідомо й без вагань; любовний трикутник тут – засіб донесення наших думок. У виставі Микола – письменник, твори якого

Дмитро Суржиков – актор театру і кіно. Закінчив КНУТКТ ім. І.Карпенка-Карого (2003). Ролі: Майстерня театрального мистецтва «Сузір'я»: Микола Задорожний – «Украдене щастя» за І.Франком (режисер А.Білоус). Київський академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра: Лепорелло – «Звабити, але не закохатися» (режисер М.Михайличенко); Податковий інспектор – «Черга» (режисер Д.Богомазов); Месьє де Жеркур – «Небезпечні зв'язки»; Гумберт – «Лоліта» (обидві – режисер А.Білоус); Леслі – «Сильвія» (режисер О.Лісовець); Де Вальвер – «Сірано де Бержерак» (режисер А.Білоус); Бенволіо – «Ромео і Джульєтта» (режисер О.Лісовець); Бруно – «Рогоносець» (режисер О.Лісовець); Віталій – «Останній герой» (режисер Д.Богомазов); Міський голова Скачаєв – «Дрібний біс»; Філіп Brent, він же Шейх, він же Фредерік Фел-лоуз – «Глядачі на спектакль не допускаються» (обидві – режисер Ю.Одинокий); Деніел Джонсон – «Рожевий міст» (режисер К.Степанкова). Знявся у фільмах: «Європейський конвой» (режисер А.Бенкендорф, «Film.ua», 2003); «Міський романс», «Міський романс – 2» (режисер В.Дяченко, «Стар Медіа», 2006); «Будинок для божевільних» (режисер А.Матешко, «Українська медійна група», «СТС», «Студія 1+1», 2006); «Ангел-охоронець» (режисер Б.Недич, «Стар Медіа», «Київ-телефільм», 2007); «Серцю не накажеш» (режисери О.Гойда, О.Тараненко, «Film.ua» спільно з «Intra Communications Inc.», 2007); «Точка повернення» (режисер О.Копейкін, «Кінофабрика Копейкіна», 2007); «Фабрика щастя» (режисер А.Сейтаблаєв, «Film.ua», 2007); «Червоний Лотос» (режисер М.Бернадський, «Fresh Production UA», 2008); «Право на Надію» (режисер Т.Ткаченко, «Стар Медіа», 2008); «Випадковий запис» (режисер Б.Недич, «Інтер Медіа Продакшн», Ялтинська кіностудія, 2008)

не визнають, а Михайло – енкаведист. Миколу заарештовують... Проте згодом «за сприяння Михайла» звільняють. Таким чином, тло 1930-х нам допомагало під час створення образів.

Утім, вистава зростає разом з акторами, їхнім досвідом: якщо студентами, працюючи над образами, ми сумнівалися в усьому, то нині – у багатьох речах. Творча людина взагалі повинна сумніватися. У перші роки я вагався на сцені щосекунди, сумнівався у правомірності різких мізансцен, пронизливих рішень (у виставі ми спалюємо портрет Тараса Шевченка). Повернувшись після арешту додому, Микола бачить дружину і Михайла разом... Безпорадність перед системою сягає таких глибин, що він знімає портрет Кобзаря зі стіни і відчужено кидає його в залізну грубку. «Чи маємо ми, молоді люди, право на таку сміливість?», – тоді я більше переймався цим питанням, аніж влучністю художнього висловлення.

– Чия оцінка вас заспокоїла? Як нині почуваетесь в образі Миколи Задорожного?

– Критикували нашу виставу нещадно: одні – звинувачували режисера (мовляв, неправильно зрозумів твір Франка), інші – виконавців. Хоч як це дивно, спокій принесла моя власна оцінка. Я вкотре відчув, що, зрештою, кожне судження – суб'єктивне, головне – як я ставлюся до своєї ролі. А я ставився і ставлюся до неї чесно.

На мій погляд, нині ми точніше граємо тему, пов'язану з 1930-ми, глибше проникаємо в неї. Для мене важливо привести глядача до того стану, коли він, дивлячись на ак-

Сцена з вистави «Лоліта». Режисер Андрій Білоус.

тора, відчувається так, ніби сам бере участь в подіях, які відбуваються на сцені. Акторська гра багато важить, якщо глядач безпосередньо під час вистави замислюється: «А де ж та мить, з якої народилася така жорстка конфронтація між Михайлом і Миколою?» і тільки після спектаклю: «А де ж актор?! Це ж він усе робив!».

Нині в ролі Миколи Задорожного відчуваюся впевнено.

– А як у ролях, які граєте в Київському театрі драми і комедії на лівому березі Дніпра?

– В інституті педагогіки говорили, що, працюючи в репертуарному театрі, ми здебільшого гратимемо те, чого грати не хочеться. Тож, прийшовши в Театр на Лівому березі, я був готовий і до цього. Проте наразився на інше: впродовж репетицій і співпраці з партнерами знаходиш цікаві рідзинки, натрапляєш на маленькі й великі радощі – на те, що захоплює. Так крок за кроком починаєш любити роль; несхожість тільки в тому, що шлях щоразу різний. Я не можу грати роль, яку не люблю!

– Тови ніколи не відмовлялися від ролі?

– У жодному разі не погодився б грати містичних персонажів (байдуже – перед камерою чи на кону), не розглядаю пропозиції, пов'язані з втіленням потойбічних образів. Звісно, я не заперечую, що інфернальний світ існує, однак свідомо актуалізувати його не волюю.

– Сучасне телебачення можна назвати підданним інфернального світу. Чи не спонукає воно вас, постійно зайнятого у виробництві серіалів, телефільмів, полишити сцену? Художній керівник вашого театру Едуард Митницький зазначає: «Сьогодні телебачення стирає актора як особистість, перетворюючи його в банкомат: вставляєш картку – у відповідь падають гроші»...

– Певен, що Едуард Маркович своїми словами акцентує увагу акторів на тому, щоб, знімаючись у серіалах, вони знали міру, бо телебачення тільки споживає акторську майстерність, тоді як театр дає змогу її накопичувати. Телебачення унеможливорює творчий пошук: йому одразу потрібен результат. У театрі ж завдяки методичній роботі можна домогтися такого втілення образу, якого глядачі (та й колеги) не сподівалися побачити. Не намагаюся когось здивувати – прагну тільки того, щоб мої ролі були різними.

– Гумберт у «Лоліті» Андрія Білоуса – наймісткіша і найяскравіша роль у низці вже зіграних. На сцені ви втілюєте образ чоловіка, який усвідомлює владу інстинктів і водночас докладає чималих зусиль задля того, щоб їх приборкати і скерувати. Він також письменник...

– Виставу «Лоліта» ми з Андрієм «запланували» ще в сту-

Дмитро Суржиков у виставі «Небезпечні зв'язки». Режисер Андрій Білоус.

Дмитро Суржиков, Володимир Горянський у виставі «Дрібний біс». Режисер Юрій Одинокій. Усі – Київський театр драми і комедії на лівому березі Дніпра. Усі фото з вистав Євгена Чекаліна

дентські роки. Проте нагода втілити її трапилася торік – прем'єра відбулася в лютому 2008-го. Роль Гумберта давалася мені надзвичайно важко... Оскільки на київській сцені цей твір Володимира Набокова ще ніхто не ставив, думаю, нашу з Андрієм роботу варто передусім порівнювати з літературним оригіналом.

– «Із псевдоглибокодумної «Черги» Богомазов зробив відмінний треш, змушуючи акторів грати винахідливо, відчайдушно долаючи спротив матеріалу. Це, безперечно, сподобається публіці», – написав один із критиків після прем'єри вистави за п'єсою Олександра Марданя.

– Мені неймовірно цікаво у виставі «Черга»: граю податкового інспектора. Якби ви знали, як ми репетирували... Це було море проблем, нічого не виходило, ніхто не розумів, чого, зрештою, прагне режисер – що саме він буде? А коли все відбулося... Коли виставу було завершено, ми збагнули, що під час репетицій натрапили на своєрідний раритет, який поступово полишає театр, – акторську свободу. Її верховенство (у поєднанні з імпровізацією, коли не ламаються структура вистави загалом та її сюжет) дарує виконавцям щастя.

Крім того, Дмитро Богомазов надзвичайно тонко відчуває актора. Ти ще сам не встиг зрозуміти, що тобі незручно в тому чи іншому моменті, а Дмитро вже говорить: «Тобі тут незручно. Як можу допомогти?».

– Чи доводиться вдаватися до «акторського нахабства», заявляючи режисерові: «Цю роль знаю, як грати! Призначте на неї мене»?

– Читаючи твір на самоті й розуміючи: «О! Цей персонаж – мій!», ніколи не маєш гарантії, що зіграєш його так, як потрібно. Думка: «Знаю, як це зіграти!» на сцені або на

Дмитро Суржиков (у центрі) у виставі «Рогоносець». Режисер Олексій Лісовець

Сцена з вистави «Ромео і Джульєтта». Режисер Олексій Лісовець

Сцена з вистави «Глядачі на спектакль не допускаються». Режисер Юрій Одинокій.

Київський академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра

майданчику може обернутися розгубленістю: «Як це втілити?!». Тоді звертаєшся по допомогу до режисера і, почувши його пораду, дивуєшся: «Це ж так просто! Чому я раніше сам до цього не дійшов?».

Утім, якимось чином продемонстрував «акторське нахабство»: попросив, щоб режисер подарував мені епізодичну роль (Де Вальвер) у виставі «Сірано де Бержерак». Під час репетицій актори повинні були, крім своїх, вивчити ще й ролі партнерів. Спершу Де Вальвера «опановував» Олексій Тритенко, однак, зрештою, він остаточно зосередився на Кристіані (бо з самого початку саме на цю роль його було затверджено наказом). Тоді я й попросив Андрія Білоуса «дати» Де Вальвера мені. Гадаю, глядачі залишилися мною вдоволені.

– Улітку 2008-го на IV Севастопольському Міжнародному кінофестивалі (його організатори – Міністерство культури і туризму України, Міністерство культури і масових комунікацій Російської Федерації, Севастопольська міська держадміністрація, Севастопольська міська рада) ви отримали приз «За кращу чоловічу роль» у фільмі «Право на Надію» Тараса Ткаченка. Народне (в буквальному розумінні) журі, презентоване шанувальниками кіно, зауважило, що ваш герой – утілення кращих якостей нашого сучасника. Цікаво, чим відрізняється приз «За кращу чоловічу роль» від приза «Кращий актор»?

– Якщо відповідати на запитання в рамках згаданого фестивалю, то, вважаю, глядачі передусім розглядали, оцінювали ролі, зіграні акторами – Валентином Гафтом, Андрієм Панініним... Я ж був шокований, почувши своє прізвище як переможця. Це взагалі перший фестиваль у моєму житті, і він був присвячений 225-річчю

Севастополя й 100-річчю вітчизняного кіновиробництва. Якщо глядачі визнають твою роботу найкращою – вони оцінюють і те, який ти актор.

– Які труднощі виникали під час створення образу головного героя у фільмі Тараса Ткаченка?

– Оскільки мій персонаж спершу закохався в дівчину, а потім – у її матір, вікова різниця між чоловіком і жінкою стала перепорою, яку треба було правильно й гідно подолати. Тобто я мусив зіграти так, щоб і сама жінка, яка знає життя, безперечно, ліпше, ніж друг її доньки, і глядач повірили в щирість почуттів мого героя, відчули, що він переживає, можливо, головну подію свого життя, а не банальну пристрасть. Разом із режисером ми намагалися передати цю чистоту, знайти ту мить, із якої вона народилася, – показати те, що, сказати б, змінило напрямок вітру.

– У вашому доробку є кілька ролей у картинах режисерів-початківців, зокрема, у фільмі «Банка» Марини Горбач, «ПтахоLOVE» Лариси Артюгіної, «Світло у вікні навпроти» Ганни Шкарупи...

– «ПтахоLOVE» і «Світло...» – роботи, які ввійшли до проекту «Любов – це...». «Банка» – курсова моїх знайомих, «Борг» – дипломна робота товаришів. Короткий метр змушує максимально концентруватися перед камерою.

– У яких фільмах знімаєтесь сьогодні?

– Щойно завершив зйомки у «Території краси» (режисери – Оксана Тараненко, Павло Тупик, Ігор Забаров; компанія «Film.ua»). Попри те, що це телепродукт (60-серійна оповідь про клініку пластичної хірургії; задіяні російські й українські актори – Ольга Сумська, Сергій Романюк, Рима Зюбіна, Ірма Вітовська, Анатолій Яценко, Віталій Іванченко), технологія його виробництва близька до технології кіновиробництва. Такого підходу до багатосерійного телепродукту на наших теренах досі не було. Ще до зйомок я знав сюжет (сценарії усіх 60 серій на той момент були написані): мав змогу, прочитавши синопсис ролі, обміркувати історію свого персонажа від першої його появи до останньої. Це важливо для актора: не знаючи фіналу, не збагнеш, кого потрібно грати.

Жодна із серій досі (після завершення зйомок минув місяць) не вийшла на екрани: зазвичай, відзнявши перших десять–дванадцять, «творці» віддають їх в ефір, штампуючи решту під тиском часу. Наразі я задіяний у монтажно-тонувальних роботах (за графіком вони триватимуть півтора місяці).

Цей проект формує нову нішу – продуктів, які синтезують водночас теле- і кінотрадиції, – нішу сучасного телефільму.